

КИЇВСЬКИЙ БРАТСЬКИЙ БОГОЯВЛЕНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТІР

Засн. 1615 Київ. братством на землях, які подарувала Є. Гулевичівна для влаштування школи, богадільні та монастиря. Тоді ж в обителі відкрито Київ. братську школу (згодом — [Київську духовну академію](#)). 1620 монастир отримав ставропігійне право (утрачене у 1630–40-х рр.), від 1731 ігумени мали сан архімандрита. Коштом гетьмана І. Мазепи 1690–93 тут зведено кам'яний Богоявлен. собор (арх. О. Старцев). 1703–04 споруджено перший поверх академіч. корпусу, 1719 — дерев'яний будинок бурси (не зберігся). 1740 під керівництвом арх. Й.-Г. Шеделя надбудовано другий поверх корпусу та Благовіщен. церкву. 1756–58 зведено дзвіницю (арх. С. Ковнір), яку 1829 перебудовано за проектом А. Меленського; 1781 — будинок архімандрита. Наприкінці 18 ст. на подвір'ї встановлено соняч. годинник. В обителі зберігалися давня ікона св. Миколая Чудотворця (від 1632) та чудотворна брат. ікона Божої Матері (від 1662); у ризниці — стародруки, напрестольні та ручні хрести (зокрема дарунки митрополита Петра Могили та гетьмана П. Сагайдачного), сріб. потир (дарунок ігумені Магдалини, матері І. Мазепи). 1786 обитель закрита, 1799 відновлено, сюди переведено штат Гамаліїв. Пустинно-Харлампіїв. монастиря. Під час пожежі 1811 на Подолі

згоріли всі дерев'яні будівлі обителі та пошкоджено муровані. Монастир. архіт. ансамбль відновлено під керівництвом арх. А. Меленського (1815–31). Серед настоятелів — ігумени Ісайя Косинський (1615–16), Інокентій Гізель (1646–50), Лазар Баранович (1650–57), Іоаннікій Галятовський (1658–62), Варлаам Ясинський (1665–73), Феофан Прокопович (1682–84, 1711–16); архімандритів — Амвросій Дубневич (1731–37), Сильвестр Кулябка (1740–45), Георгій Кониський (1752–55). На поч. 1930-х рр. чернечу громаду ліквідовано. 1935 Богоявлен. собор і дзвіницю зруйновано. На тер. обителі поховано гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного (могила не збереглася), мандрівника й письменника В. Григоровича-Барського. У різні роки в монастир. будівлях містилися Київ. вище військ.-мор. політ. училище, філія Центр. наук. б-ки АН УРСР, лікарня, від 1992 — [«Києво-Могилянська академія» Національний університет](#).

Рекомендована література

1. Мухин Н. Киево-Братский училищный монастырь: Истор. очерк. К., 1893;
2. Кілессо Т. Братський Богоявленський монастир і Києво-Могилянська академія. К., 2002.
[С. І. Білокінь](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Київський Братський Богоявленський чоловічий монастир / С. І. Білокінь // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11291>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).